

1935: Χρονιά ορόσημο για τα ελληνικά γράμματα



Για την ποίηση ξεκινά μια νέα εποχή και για

τη φιλοσοφία εμφανίζεται για πρώτη φορά ο ελληνοκεντρικός φιλοσοφικός στοχασμός

Του Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου

Το 1935 είναι χρονιά ορόσημο για τα ελληνικά γράμματα. Για την ποίηση ξεκινά μια νέα εποχή και για τη φιλοσοφία εμφανίζεται για πρώτη φορά ο ελληνοκεντρικός φιλοσοφικός στοχασμός. Και στα δύο πρωταγωνιστεί ο Γιώργος Σαραντάρης.

Τη χρονιά αυτή κυκλοφορεί η τρίτη ποιητική του συλλογή» «Αστέρια». Μαζί με τις «Οι αγάπες του χρόνου» (1933) και «Τα ουράνια» (1934), που είχαν προηγηθεί, κάνει την τομή στην ελληνική ποίηση. Ο Ανδρέας Καραντώνης, διευθυντής της λογοτεχνικής επιθεώρησης «Νέα Γράμματα», στην οποία έγραφε ο Σαραντάρης και οι άλλοι σημαντικοί λογοτέχνες, σημειώνει ότι στην αρχή της δεκαετίας, όταν κυριαρχούσε ο Καρυωτακισμός και η ακαδημαϊκή απομίμηση της ποιητικής μας παράδοσης, ο Σαραντάρης είναι από τους πρώτους που εφάρμοσαν τη νέα ποιητική μορφή, δηλαδή της ελεύθερης στιχουργίας, της καταργημένης στίξης και της υπερλογικής έκφρασης, γι' αυτό και «έχει το δικαίωμα να θεωρείται ένας από τους προδρόμους του σύγχρονου ποιητικού μας λόγου». (Βλ. Σχ. Αντρέα Καραντώνη «Νεοελληνική Λογοτεχνία – Φυσιогνωμίες, Τομ. Β' σελ. 73 -97).

Ο Σαραντάρης δεν είναι μόνο ο ιδιοφυής ποιητής και στοχαστής, είναι και μόνον αυτός που αναζητεί, ανακαλύπτει και προωθεί νέα ταλέντα στην ποίηση. Όπως γράφει η Σοφία Σκοπετέα είναι γνωστό πως υπήρξε ο πρώτος που ενθάρρυνε τον Οδυσσέα Ελύτη να ασχοληθεί ενεργά με την ποίηση, όταν ακόμη διατηρούσε το οικογενειακό του επώνυμο, Αλεπουδέλης, κάτι που ο Νομπελίστας ποιητής

αναγνωρίζει στα «Ανοιχτά χαρτιά» του. Κάτι ανάλογο έκαμε και με την Ζωή Καρέλλη, που και αυτή το αναγνωρίζει στον πρόλογο των Απάντων των ποιημάτων της (Έκδοση των Φίλων). Επίσης καθοδηγεί σε θέματα ποίησης και φιλοσοφίας τη Μελισσάνθη και έχει ένα ενδιαφέροντα διάλογο, περί λογοτεχνίας και φιλοσοφίας, δια αλληλογραφίας και δια ζώσης, με τον Νίκο Γ. Πεντζίκη (Βλ. σχ. Σοφίας Σκοπετέα, Εισαγωγή στα έργα του Γιώργου Σαραντάρη, εις τα «Έργα» του, Τόμος 1ος, Εκδ. Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης, Ηράκλειο Κρήτης, 2001 σελ. λδ' - λε').

Η τομή στην ποίηση που έκαμε ο Σαραντάρης και το βάθος της σκέψης του έκαμαν τον καθηγητή Μιχάλη Μερακλή να τον συγκρίνει με τον Διονύσιο Σολωμό. Έγραψε συγκεκριμένα: «Στις ημέρες μας γεννήθηκε ένας ποιητής, που είχε την ακριβή τύχη, αυτός μόνος, να φτάσει το Σολωμό και, σε μερικές στιγμές, να τον ξεπεράσει. Ο Σαραντάρης είναι ο μόνος που, μετά τον Σολωμό, έδωσε, κατά τρόπο καλλιτεχνικά ακέραιο και στερεό, την εξαλλαγή του ανθρώπινου πόνου σε μεταφυσική δίψα» (Μιχ. Μερακλή «Γιώργος Σαραντάρης: Γιατί τονείχαμε λησμονήσει...», Έκδ. Παραφενάλια - τυπωθήτω, Αθήνα, 2002, σελ. 11).

Για τον φιλοσοφικό στοχασμό του Γιώργου Σαραντάρη έγραψε ο φίλος του ακαδημαϊκός Κων. Δεσποτόπουλος: « Άδολος και ανεξίκακος ο Γιώργος Σαραντάρης, ενσάρκωνε τον ποιητή και φιλόσοφο στην πιο καθαρή μορφή, αλλά είχε και υπαρξιακή αυτάρκεια, με την κατανυκτική σχέση του εμπρός στο μυστήριο του θανάτου». (Κων. Δεσποτόπουλου «Φήμη απόντων», Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1995, σελ. 103). Και ο Ζήσιμος Λορεντζάτος σημειώνει: «Πράγματι πρέπει να είσαι πνεύμα διαλεχτό για να μη μπορούν να σε χαλάσουν ή να σε βεβηλώσουν οι ιδέες, ας νομίζουν οι περισσότεροι πως με ιδέες και με τις λεγόμενες ιδεολογίες γίνεται κανένας άνθρωπος πνευματικός. Ο Γ. Σαραντάρης στάθηκε πνεύμα απρόσβλητο από αυτή την πλάνη». (Ζησ. Λορεντζάτου «Collectanea», Εκδ. «Δόμος», Αθήνα, 2009 σελ. 244).

Ο Σαραντάρης απεβίωσε στις 25 Φεβρουαρίου 1941, σε ηλικία 33 ετών, κατά τρόπο οσιακό και έχοντας νικήσει το φόβο του θανάτου, όπως βεβαιώνουν συγγενείς και φίλοι του. Άσαρκος και ασθενικός δεν άντεξε τον χειμώνα και τις κακουχίες του ελληνο-ιταλικού πολέμου στην Πίνδο. Ήρθε από την Ιταλία, όπου ζούσε, για να καταταγεί στρατιώτης και πέθανε ως στρατιώτης υπακούοντας στην επιταγή της Πατρίδας, έστω κι αν ήταν άδικη. Μίλησε για ζωή και θάνατο, βίωσε την αγάπη και πίστεψε στον Θεάνθρωπο Ιησού Χριστό και στην Ανάσταση Του. Δεν μίλησε για ηδονή, δεν ήταν χοϊκός, δεν μπλέχτηκε με σαλόνια και καλοζωία. Γι' αυτό και το ιδεολογικό εποικοδόμημα θέλει να τον πνίξει στη λήθη. Δεν θέλει να τον βάζουν λ.χ. δίπλα στον Εμπειρικό ή στον Ρίτσο, γιατί δεν

αποδέχονται όποιον είναι έξω και πάνω από τις ιδεολογίες και το γενετήσιο ένστικτο. Όμως όσοι αγαπούν τον Σαραντάρη όλο και πληθύνονται, σε πείσμα αυτών που θέλουν να λησμονηθεί. Ο Σαραντάρης δεν είναι ο «αδικοξεχασμένος», είναι ο «Μελλούμενος», κατά τον πετυχημένο χαρακτηρισμό του φίλου του Γιώργου Μαρινάκη.-

Πηγή: synodoiporia.gr